

Hyvät Jäsenet

Olemme seuranneet Peltosten hallituksessa kesän kuluessa koronatilanteen kehittymistä. Toivoimme pystyvämme järjestämään sukujuhlan tänä vuonna Pieksämäen Partaharjulla. Kuitenkin koronatilanne on huolestuttavasti heikentynyt ja siksi lopulta päädyimme siihen, että tänäkään vuonna emme järjestä sukujuhlaa. Pyrimme saamaan sukujuhlan ensi vuonna Partaharjulle ja toivomme, että se onnistuisi silloin.

Sukukokous on päätetty järjestää Turussa ABC Koulukadun kokoustiloissa lauantaina 21.8. klo 12-15. Tilaan mahtuu 20 henkilöä, joten ilmoittaudu minulle, jos pääset osallistumaan viralliseen sukukokoukseen. Kokouksessa on kahvitarjoilu.

ABC Koulukatu sijaitsee Turun rautatieaseman ja linja-autoaseman läheisyydessä, osoite on Koulukatu 29, Turku. Ilmoittautuminen 13.8. mennessä: kirsi.kiuru@gmail.com

Kokousasiat

Sukukokouksen virallisina asioina käsitellään sääntöjen mukaiset asiat kuten tilikauden tilit, toimintakertomus, seuraavan toimintakauden toimintasuunnitelma ja talousarvio sekä jäsenmaksun suuruus seuraavaksi tilikaudeksi. Sääntöjen mukaan puheenjohtaja ja koko hallitus valitaan vuodeksi kerrallaan, joten kaikki ovat erovuoroisia ja uudet tuoreet näkemykset ja tekijät ovat tervetulleita.

Jäsenmaksut

Sääntöjen mukaan seuraava tilikausi päättyy 30.4.2022. Jäsenmaksu on 15 €. Jos jäsenmaksu on jäänyt tänä vuonna vielä maksamatta, voit maksaa sen Metsäpirtin Peltosten sukuseura ry:n tilille 15.8.2021 mennessä. Tilinro: **F153 4355 1220 0373 20**. Jäsenmaksuilla pystymme edistämään sukukirjaprojektia.

Jos osoitteesi on vaihtunut, ilmoita uusi osoitteesi jäsenrekisteristä vastaavalle Pirkko Peltoselle sähköpostitse: pirkko.peltonen@fimnet.fi

Sukukirjaprojekti

Hallituksessa olemme pitäneet sukukirjahanketta vireillä. Historioitsija Ari Kolehmainen ei ole vielä saanut ensimmäistä artikkelia toimitettua meille, mutta hän on luvannut syksyn kuluessa toimittaa sen meidän käyttöömmä. Toivottavasti saisimme sen jälkeen tehtyä suunnitelman kirjaprojektin etenemisestä sisältöineen ja aikatauluineen. Kirjoittajia ja mahdollisia kuvittajia suvustamme löytynee ja on tärkeää, että saamme jokaisen osaamisen hyödynnettyä. Toivomme mukaan kaikki projektista kiinnostuneet matalalla kynnyksellä. Voit ilmoittautua mukaan lähettämällä sähköpostia: saarinen.taina.a@gmail.com

GEENIEN KARJALAIUUUS

Zachris Topeliuksen luonnehdinnat *Maamme kirjassa* eri maakuntien asujaimiston ulkomuodosta – ”karjalainen on varreltaan solakka, hänellä on ruskea kihara tukka ja vilkkaat, siniset silmät” – ja luonteesta – karjalainen Topeliuksen mukaan on avomielinen, ystävällinen, liikkuvainen, toimelias, kielevä, kerskaileva, utelias ja narkäs (mitä narkäs tarkoittaakaan), ja iloista ja anteliasta väkeä – ovat hassuja, mutta oikeasti suomalaisissa on olemassa joitain ”alueellisia” mentaliteettieroja.

Moni piirre, jota sanomme ominaisuudeksi, on jo sylvävasta asti havaittujen ja tutuksi tulleiden mallien mukaan opittua käyttäytymistä. Mutta myös geenit ohjaavat. Ei ole kaukaa haettava, että ”karjalaisuus on geeneissä”, ja sille mitä se on, emme mahda mitään.

Perittyjä piirteitä

Temperamentti tarkoittaa toiminta- ja reagointiominaisuuksia, jotka ovat persoonallisuuden biologista, perinnöllistä puolta. Temperamentin piirteitä ovat mm. se miten suhtautuu uuteen, miten herkästi ja millä tavalla reagoi asioihin ja hakeutuuko yleensä mieluummin seuraan vai haluaako olla yksin.

Kyse on aivojen välittäjäaineiden geneettisistä eroista, jotka saavat ihmiset reagoimaan eri tavoin ympäristöön ja stressitilanteisiin. Temperamentti vaikuttaa kaikkeen toimintaamme. Se on kuin verenkierto, joka leviää kaikkialle elimistössä.

Jokainen karjalainen ei ole puhelias, eikä jokainen hämäläinen ole hidas – siitä ei ole kyse. Tunnistaako karjalainen kaltaisensa? Ilmoittaako geeni itsestään? Kysyin muutamalta, jonka tunnen.

Tapa kohdata toinen ihminen

Margit Keinäsen ruokapöydän ympärillä on tilaa monelle ja siinä kohtaavat tutut ja vieraat. Ruualla huolehtiminen on Margitille ilo. Siitä hän tunnistaa toisen karjalaisenkin, kuten myös nopeasti syntyvästä yhteydestä ihmisten välillä. Että toinen ei mene lukkoon, vaikka jo ensikohtaamisella puhuttaisiin vaikkapa suuresta surusta.

– Varsin nopeasti voi edetä hyvinkin emotionaaliseen asiaan ilman että toinen hämmentyy tai vetäytyy. Asiat voi tarjoilla sellaisenaan, ei tarvita selittämistä, ei kautta rantain lähestymistä. Voi hypätä monen valmisteluvaiheen yli.

Margitin äiti on Salmista, isän suku Kotkasta ja Viipurista. Hän sanoo hehkuttavansa karjalaisia juuriaan monessa yhteydessä.

– Karjalainen DNA elää minussa ja meissä. On ihanaa pitää sitä esillä. Se on tavassa elää ja ottaa elämä vastaan.

Iloisuudelle herkistyminen

Mielikuvat karjalaisesta luonteesta ovat eloisuus, iloisuus, ystävällisyys ja puheliaisuus. Olin parikymppisenä kesätöissä sairaala-apulaisena. Tykkäsin viedä potilashuoneisiin aamiaiset ja noutaa tarjottimet. Oli mukavaa

tavata monenlaisia ihmisiä. Kerran iäkäs rouva vuoteessaan kysyi ”Uot sie karjalaine?”. Mjaa, miten se nyt on, mietin. Oikeastaan en, toisaalta juu. ”No ko sie uot aina nauru silmissä ja ain sie jät juttelemmaa vaik siul on työt mänös”. Otin sen kehuksi. Rouva sanoi ettei karjalaisuus häviä vaikka haluaisi.

Silloin en ollut tuollaista vielä ajatellut.

Lilli Peltonen (meidän Peltosia) kertoo, että kun hän nuorena myi hampurilaisia, sanoi asiakas, että on kiva käydä, kun hän hymyilee vaikka olisi kiire.

– Mutta se on perusilme. Meidän matkassa on mukana nauru. Se on sisäinen ilo, elämänilo, ja se näkyy myös silmissä.

Lillin juuret ovat Metsäpirtissä. Hän sanoo, että karjalaisuus on erityinen olemisen ja ilon rytmi, joka löytyy sekunneissa ihan vieraankin kanssa. Kun tapasin Lillin ensi kertaa, käsityöreissulla, tiesimme etukäteen vain, että ryhmässä on toinen ”Peltonen”.

– Heti jo kaukaa näin, että sen täytyi olla sinä, se tapa elehtiä ja olla siinä muitten keskellä, Lilli kertoo. – Oli helppo tunnistaa, ja sitten oli helppo tutustua.

Karjalainen temperamentti on tapa olla läsnä ja reagoida nopeasti. Juttelemaan antautumista, Lilli sanoo.

– On ehkä helppoa olla vieraissa paikoissa ja mennä vieraitten kanssa puheisiin, kun suvussa on taustalla se asettuminen kylmiltään uuteen paikkaan.

Tarve ottaa kontaktia

Saman toteaa *Kati Lehtinen*. Satuain eräällä kielikurssilla hänen kanssaan vierekkäin ja heti kehkeytyi rönsyilevä juttelu. Opettaja joutui muistuttamaan, että tunti alkaisi nyt.

– Rönsyilevää karjalaisuus kyllä on, Kati sanoo.

Kati kertoo isänsä juttelevan helposti kenen kanssa tahansa. Isän suku on Viipurista ja Parikkalasta.

– Minullekin jää täällä Turussa koulun vanhempainillasta outo ja ankea olo, jos ei ole jutellut kenenkään kanssa.

Kun karjalaiset ja hämäläiset hautajaiset ovat tunnetusti kaksi eri asiaa, Kati arvelee, että sosiaalisuuden geeni näkyy tietystä lupsakkuudessa. Asioilla on myös puolensa. Hän kertoo huomanneensa, että aina ei ole itsesuojeluvaistoa sen suhteen mitä kertoo. Siitä olemme samaa mieltä. Mutta kriisin tai murheen verbalisointi auttaa, niin se on. Joskus tulee vain valittua korvat väärin.

Alituinen turva ja lohtu

Läheisimmissä ystävissäni on yhtä paljon karjalaistaustaisia kuin muita. Opiskeluaikana hämmästyimme porukalla, kun teatteriryhmässämme tajusimme, että suurimmalla osalla oli toinen tai molemmat vanhemmista syntynyt Karjalassa. Äkkiä näimme toisemme vähän eri silmin. Olimmehan tunnistaneeet toisissamme jotain.. no, jotain. Yhteisen sävyn. Tietyn ylväyden, seuramielen, hyväntuulisuuden.

Joka kerta hämmästyttää ja ilahduttaa, että tunti sitten uppo-outo tuntuu hetken juteltua kuin vanhalta tuttavalta – ja sitten käy ilmi, että toisellakin on karjalainen tausta.

Ei, emme ole aina hyväntuulisia ja ystävällisiä. Olisiko niin, että kun itsellä, perheessä tai lähitaustassa on ollut rajuja menetyksiä ja evakkotiellä kaltoinkohtelua paikallisten taholta, karjalaisjoukossa ollessa purkautuukin myös kiukku, katkeruus ja paha mieli? Alitajuisesti sitä siis turvautuu – kyllä – omaan väkeen, samaa vereen, ja tunteet voi ehkä siksi päästää esteensä takaa. Vaikutus voi kyllä olla kurja, ja uskon ettei se ole tarkoitus.

Aikanaan on ollut helpompi sanoa toiselle karjalaiselle, että on pakahduttava ikävä kotiin, että kaipaa *ommaa kojtpihhaa*. Tuttu murrekin on ollut valtava mieltä hoitava asia. Turun yliopistollisessa keskussairaalassa toimi vielä 1970-luvulla viipurilaisia lääkäreitä. Eräs rouva tahtoi aina heistä erään potilaaksi, koska ”sitä tulluo terveeks jo ko heä miul huastaa!”.

Geenit, ympäristö, altistuminen

Geneettinen tausta on eri asia kuin kansallinen tai kulttuurinen identiteetti. Geneettinen sukutausta ei määrittele yksilön etnistä identiteettiä, johon vaikuttavat monet sosiaaliset tekijät. Geneettinen temperamentti on silti säilyvä, ja samoilla alueilla pysyneet suvut ovat jatkaneet samantyyppisiä ominaisuuksia.

Pienen lapsenlapsensa kanssa Peltosten sukujuhlaan vuonna 2019 tullut **Nina Ahlstrand** totesi, että kun lapsi altistuu karjalaisuudelle, sille puolelle meistä, se tulee tutuksi ja sen tunnistaa. Siitä lähtee näiden juurimme vahvistava voima. Altistakaamme toinen toisiamme.

Lähteenä:

Keltikangas-Järvinen, *Temperamentti – ihmisen yksilöllisyys* (2014)

Changes in the fine-scale genetic structure of Finland through the 20th century. Kerminen, Cerioli, Pacauskas et al. – Suomen molekyyliääkätieteen insitutti, Helsingin yliopisto ja THL (2021)

Taina Saarinen

Muokattu versio Karjala-lehdessä 17.1.2019 ilmestyneestä artikkelista Karjalaisuus on geneeissä.

Hallituksen kokoonpano ja yhteystiedot:

Kirsi Kiuru, pj kirsi.kiuru@gmail.com

Katri Varjonen katri.varjonen@gmail.com

Marleena Lehtinen moonma93@gmail.com

Niina Ahlstrand niina.ahlstrand@gmail.com

Marko Vähämäki marko.vahamaki@gmail.com

Taina Saarinen saarinen.taina.a@gmail.com

Matti Vähämäki matti.vahamaki@hotmail.com (varajäsen)

